

BESPREKINGSVERSLAG

Reg.nr.: **18.100318**

Afdeling Bestuursondersteuning

Betreft: Commissie Voldoende Water	Datum bespreking: Woensdag 20 juni 2018 09.30 – 11.59 uur Plaats: VV-zaal Opgesteld door: Roswitha Lubbers
<i>Aanwezig:</i> Mw. E.J. de Vries (voorzitter) J.N. van de Nes (A&B) J.J. Bakker (VVD) H.J. Oostwouder (CDA) E.C. de Meijer (Water Natuurlijk) R.F. Schols (50PLUS) Mw. J.M. Stoop (Natuurterreinen) J.M. Spendel (PvdA) N. Thijssen (AWP) H. Van der Kaap (PvdD) Mw. D. van Woerden-Kerssen (ChristenUnie-SGP) J.J.J. Langeslag (hoogheemraad) <i>Afwezig:</i> H.A. Meerman (A&B) <i>Tevens aanwezig:</i> J.C. van Geen (secretaris commissie Voldoende Water) R. Hazebroek P. Hollander J. Gouman Mevrouw M. Desmense J. de Wilde D. Kern H. Pluckel (hoogheemraad) De heer R.A.M. van der Sande (dijkgraaf)	
VERSLAG	ACTIE
1. <u>OPENING EN VASTSTELLEN AGENDA</u> De <u>voorzitter</u> opent de vergadering en heet de aanwezigen van harte welkom. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. De <u>secretaris</u> meldt dat de beantwoording op de technische vragen zijn toegestuurd aan de commissieleden en op iBabs te vinden zijn.	
2. <u>SPREEKRECHT</u> Er hebben zich geen insprekers aangemeld voor deze vergadering.	
3. <u>Notulen van de commissievergadering VW van 9 mei 2018 en toezeggingenlijst</u> <i>Redactioneel:</i> het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld. <i>Naar aanleiding van het verslag en de toezeggingenlijst:</i> De heer <u>De Meijer</u> verwijst naar de toezegging van portefeuillehouder Langeslag op pagina drie (peilbesluit Zonneveldspolder) om in alle polders meetgegevens waterkwaliteit te gaan verzamelen en vraagt hoe deze toezegging is opgevolgd. Portefeuillehouder <u>Langeslag</u> heeft de organisatie gevraagd op welke punten Rijnland de waterkwaliteit meet en wat de uitkomsten daarvan zijn. Rijnland meet met name bij de uitmaaspunten. De overige locaties worden in beeld gebracht en het overzicht wordt te zijner tijd toegestuurd. Toezegging.	
4. <u>MEDEDELINGEN – MONDELING</u> Er zijn geen (mondeline) mededelingen.	

	VERSLAG	ACTIE
5.	VV-BESLUITVORMINGSNOTA'S	
5.a	Peilbesluit Kokshoornpolder Voor de heer <u>Spendel</u> kan het besluit, waaruit blijkt dat er goed is geluisterd naar de belanghebbenden en waarin de verbeterpunten zijn verwerkt, als hamerstuk naar de VV. Er is een goede afweging gemaakt tussen algemeen belang en het belang van de golfclub. De heer <u>Bakker</u> vindt het goed dat de argumentatie om het winterpeil bij de golfclub niet te verlagen, beter is onderbouwd. De gemaakte afweging tussen algemeen belang en dat van de golfclub is hierdoor inzichtelijker geworden. Heeft de golfclub nog gereageerd op deze argumentatie en toelichting, nu de golfclub toch ook zelf stappen moet zetten? De heer <u>Van de Nes</u> constateert dat het hoogheemraadschap geen aanleiding ziet om de peilen te wijzigen. Er is geen wateropgave en de waterkwaliteit is op zich ook goed. Er is wel sprake van een stijging van het grondwater die met de klimaatverandering verder zal toenemen. Het college ziet geen aanleiding om de komende tien jaar over te gaan tot een verlaging (mede met het oog op de kostenefficiëntie wat betreft de inrichtingsmaatregelen). De fractie kan zich hierin vinden. De benutting van schoonduinwater om door te spoelen klinkt goed, hoewel deze uitspraak wat strijdig is met de constatering dat het kwaliteit van het water al goed is. Het college geeft aan dat het aanleggen van de nieuwe inlaat niet rendabel is (maatregel 5, pagina 17) hoewel deze meer dan 30.000 euro zal gaan kosten: hoe zit het met de kostenefficiëntie? Het gemaal kampt met een capaciteitsprobleem. Er wordt voorgesteld om een extra inlaat te maken. De A&B-fractie vraagt zich af of dit betekent dat deze bedoeld is om extra werk te genereren. De fractie meent dat het waterschap, gezien de 100.000 euro, het paard achter de wagen spant. Wat is de visie van de portefeuillehouder? In de door een particulier ingediende zienswijze, valt op dat de interpretatie onder 3.1.1. van Rijnland afwijkt van hetgeen de indiener aandroeg hetgeen getuigt van weinig gevoel bij het waterschap voor het probleem van de aangever. Toch lijkt de indiener zich te kunnen vinden in de oplossing die Rijnland aandraagt. De A&B-fractie vindt dat bemoedigend. Er wordt een uitvoeringskrediet gevraagd van 100.000 euro. Maar in de toelichting op het peilbesluit staat op pagina 21 dat er in november 2018 een krediet wordt aangevraagd in combinatie met het voorbereidingskrediet van het WGP-West. Vraag: wat gaan wij zeker niet doen? Graag een toelichting. De heer <u>De Meijer</u> gaat akkoord met het voorgestelde peilbesluit. In het voorstel staat dat de waterkwaliteit weliswaar goed is maar er worden toch twee maatregelen getroffen om die te verbeteren. Maar het volkstuinencomplex is ook verantwoordelijk voor watervervuiling. De fractie wil graag weten wat de waterkwaliteit in dit type gebieden feitelijk is. Uit de website van Rijnland kan worden opgemaakt dat een aantal parameters in de omgeving stijgt (koper, zink) in een mate dat daarmee de normen die Rijnland heeft gesteld, worden overschreden. Kortom: als gemeld wordt dat de waterkwaliteit goed is, dient dit aan de hand van verrichte metingen in het gebied te worden aangetoond. De heer <u>Langeslag</u> zegt dat er intensief is gediscussieerd over kosteneffectieve maatregelen en de diverse belangenafwegingen. Hij is blij met de waardering daarvoor. De heer <u>Hazebroek</u> zegt dat de golfclub Rijnland complimenteerde met het gevoerde proces. De club is enthousiast over de maatregelen voor waterkwaliteit maar heeft uiteraard een eigen belang wat betreft het waterpeil. De club heeft de portefeuillehouder uitgenodigd om ter plekke even zelf de door hun genomen maatregelen te bekijken. De heer <u>Langeslag</u> zegt dat na uitvoerig beraad besloten is om niet over te gaan tot peilverlaging. Hierover is contact geweest met beide indieners van de zienswijze en zij kunnen zich uiteindelijk vinden in het besluit. De zienswijze gaf de bedoeling van de indiener wat onduidelijk weer, maar na contact werd zijn boodschap duidelijk. Hij vreesde dat hij problemen zou krijgen met de bewerking/beweiding van zijn percelen als het peil onvoldoende zou worden verlaagd en dat indien het winterpeil te vroeg zou worden ingesteld, hij de gevolgen hiervan in het najaar nogmaals zou ervaren. De portefeuillehouder zegt toe dat hij via een Nota van Wijziging voor de VV de beantwoording zal verduidelijken. De waterkwaliteit kan 'behoorlijk' worden genoemd. Vanuit het gebied Lentevreugd komt schoon kwelwater binnen dat momenteel ongebruikt wordt afgevoerd. Via de extra inlaat en ingrepen, zal dit water door het gebied worden geleid hetgeen de kwaliteit ten goede zal komen. De portefeuillehouder zegt toe de vragen over de waterkwaliteit van het volkstuinencomplex schriftelijk te zullen beantwoorden (inclusief de waarden van koper en zink). Nota van Toelichting. Rijnland verwacht dat de extra inlaat van toegevoegde waarde is tegen verantwoorde kosten. De afvoercapaciteit van het gemaal Kokshoorn ligt onder het maximum van de richtlijn maar er ligt geen wateropgave en deze is dus niet onvoldoende.	

	VERSLAG	ACTIE
	De heer <u>Van de Nes</u> interrumpeert. Hij stelt dat er zijns inziens wel sprake is van een probleem: er geldt een norm van 15 meter per minuut maar ter plekke wordt 9,8 meter per minuut gehaald. Het gebied ligt hoger en betreft geen polder, maar bij extra waterinlaat wordt een probleem gecreëerd. De heer <u>Langeslag</u> blijft van mening dat omdat er geen specifieke wateropgave voor dit gebied ligt, de afvoercapaciteit – al ligt deze onder het maximum van de richtlijn- afdoende is om de situatie te kunnen beheersen. Het peil wijzigt niet maar het aanslagmoment van het gemaal ligt 3 centimeter onder het peil omdat het tijd vergt om ter plekke een stabiel peil te realiseren zodat er een adequaat waterbeheer zal kunnen worden gevoerd. Krediet: in de NvT staat inderdaad dat men voornemens was om in november een krediet aan te vragen maar er is besloten dit gelijk met dit peilbesluit aan te vragen. Daarmee vervalt de passage in de NvT. Na instemming van de VV, kan begonnen worden met de uitvoering.	
5.b	WGP-M Partiele herziening peilbesluit Zuid- en Noordeinderpolder De heer <u>Van der Kaap</u> zegt dat bij het huidige peil geen versnelde bodemdaling en ook geen vertraging daarvan zal plaatsvinden. Hij vraagt zich af of een flexibel peil niet verstandiger zou zijn en zo ja, waarom daar dan niet voor is gekozen. De heer <u>Bakker</u> is tevreden met het aangeleverde verhelderende financiële overzicht. Wat is het leermoment voor Rijnland gezien de toch wel wat knullige voorgeschiedenis en zijn de problemen ook voor de wat langere termijn daadwerkelijk opgelost op basis van het voorliggende besluit? De heer <u>Van de Nes</u> stelt dat 700.000 euro voor zes hectare een behoorlijk bedrag genoemd mag worden, evenals dat gold voor de 350.000 euro. De A&B-fractie vindt het belangrijk dat ingelanden worden gehoord, maar vraagt zich af of er nog wel sprake is van een kosteneffectieve oplossing en of een alternatief niet aanzienlijk kosteneffectiever is? Wat verstaat het college overigens onder ‘kosteneffectief’? Dat begrip wordt nog weleens verschillend geduid door de portefeuillehouder. Waarom wordt er nu 350.000 aangevraagd en wordt deze aanvraag niet geschaard onder het krediet voor de poldergemalen (agendapunt 5.d). De heer <u>Langeslag</u> zegt dat de bodemdaling niet toeneemt noch verandert. Er wordt alleen bij uitzondering gekozen voor flexibele peilen maar de voorkeur ligt bij reguliere peilen. Op verzoek van de commissie is bodemdaling nadrukkelijk bij de afwegingen betrokken. Er zijn geen negatieve effecten te verwachten. Leermoment: Rijnland laat voor watergebiedsplannen en peilbesluiten eigenlijk altijd standaard uitvoerige documentatie opmaken over de situatie ter plekke. Soms wordt er weleens een foutje gemaakt, zoals in dit geval, maar dat is zeer uitzonderlijk. Er is waar het de hoogwatervoorziening betreft, onvoldoende bekeken hoe deze zou uitwerken naar de naburige percelen. Derhalve is er nu een hersteloperatie aan de orde. De heer <u>Bakker</u> weet hoe zorgvuldig Rijnland besluiten voorbereid. Maar in deze casus dient bij nader inzien de vraag te worden gesteld, of er (ook met het oog op de kosteneffectiviteit) uiteindelijk is gekozen voor een structureel gedegen oplossing voor dit gebied. Had Rijnland niet een pas op de plaats moeten maken op het moment dat men zich realiseerde dat de reguliere en gestructureerde aanpak mogelijk niet toereikend zouden kunnen zijn (hetgeen achteraf te geval bleek te zijn) en tijd moeten nemen om nog eens met een geheel andere bril naar de situatie te kijken. Zo had overwogen kunnen worden om het betreffende huis te saneren maar mogelijk waren er nog andere alternatieven. De heer <u>Langeslag</u> zegt dat Rijnland aanvankelijk is uitgegaan van het creëren van een groot peilvak. Toen dit bekend werd in het gebied, verzocht een buxuskweker om een hoogwatervoorziening rondom zijn percelen om zodoende risico’s op schade door gewijzigde peilen te voorkomen. Het realiseren van een hoogwatervoorziening is goed te realiseren, maar vervolgens doemde de problematiek inzake de onduidelijkheid over de fundering van de woning op. Uiteindelijk is gekozen voor de voorliggende oplossing waarbij zeer nadrukkelijk ook de kosteneffectiviteit is meegewogen. De portefeuillehouder blijft van mening dat Rijnland besluiten eigenlijk altijd zorgvuldig voorbereid en verkent, maar soms dienen zich situaties aan die niet tijdig zijn onderkend of waargenomen. Gegeven de situatie is het voorstel volgens de portefeuillehouder de beste oplossing. Het onderheien van de woning zou uitermate kostbaar zijn (waarvoor de eigenaar uiteraard primair verantwoordelijk is) en zou alleen kunnen plaatvinden met medewerking van de eigenaar. Een dergelijke oplossing zou niet alleen vertragend werken maar ook prijzig uitvallen. Gemaal: de aanvraag die bij agendapunt 5.d wordt besproken is op basis van assetmanagement. Het kosten voor het gemaal dat nu aan de orde is, liggen aanzienlijk lager dan de miljoen euro per gemaal voor de kredietaanvragen voor de polderaanvragen. Vandaar dat deze aanvraag wordt meegenomen in het WGP.	

VERSLAG	ACTIE
<i>Tweede termijn</i> De heer <u>Van de Nes</u> kan zich vinden in de beantwoording maar hij blijft van mening dat 350.000 euro voor het gemaal een hoog bedrag is ten opzichte van de veronderstelde heikosten. Hij blijft van mening dat Rijnland tijdig beschikte over de noodzakelijke gegevens/voorkennis en dat Rijnland zich niet mag beroepen op eventuele hiaten in kennis van bewoners over de fundering van hun woning. Het voorproces is nadrukkelijk niet goed verlopen. De heer <u>Langeslag</u> erkent nogmaals dat het anders had moeten maar dat hij vervolgens wel de opdracht had om de werkelijkheid te repareren. Met het voorstel zal dat op een juiste wijze geschieden. De <u>voorzitter</u> concludeert vervolgens dat het voorstel als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.	
5.c Koersnotitie bodemdaling De heer <u>Langeslag</u> zegt dat tijdens de vorige VV regelmatig veel aandacht is besteed aan bodemdaling, maar dat het onderwerp nimmer officieel werd geagendeerd. Gezien de importantie van het onderwerp en de te verwachten enorme kostenposten, dient Rijnland aan bodemdaling evenwel serieus aandacht te schenken. Daarom werd er ook een beeldvormende VV georganiseerd en naar aanleiding van de reacties werd besloten om een beleidsnota 'Koersnotitie bodemdaling' op te stellen teneinde op basis daarvan als Rijnland richting te bepalen voor de toekomst. Het Klimaatakkoord Parijs en de discussie over de CO₂-emissiereductie spelen eveneens een prominente rol. Veenweidegebieden zijn een grote bron van emissie als gevolg van de veenoxidatie. Niet alleen leidt bodemdaling tot enorme kosten voor infrastructuur/huizen en dergelijke (zie rapport Planbureau voor de Leefomgeving) maar de CO₂-component is ook uitermate belangrijk geworden. In de notie zijn beide aspecten meegenomen. De heer <u>Thijssen</u> is zeer content dat er een notitie voorligt. Hij vindt evenwel dat de doelstellingen van Rijnland wat SMARTER hadden moeten worden geformuleerd. Door bodemdaling moet er meer worden gepompt met meer energiekosten als gevolg. Ook de gevolgen van de funderingsproblematiek en de CO₂-emissie zijn uitermate kostbaar. Rijnland belooft energieneutraliteit maar het extra pompen zal weer tot meer kosten leiden. In de notitie wordt voor de CO₂-emissie de emissierechten van 7 euro per ton het jaar/ton ingevuld. Kijken naar de Zonneweide en andere alternatieven stelt de heer Thijssen dat Rijnland twee argumenten hanteert hetgeen hij niet verstandig acht. De heer <u>Oostwouder</u> vindt het positief dat er een notitie is opgelicht en dat de focus op veengronden is gericht, maar ook andere gronden hebben last van de vertering van organische stof. De tot dusverre bekende enige remedie om dat te stoppen is onderwaterzetting. Het CDA is het van harte eens om te gaan samenwerken zowel om gebruik te kunnen maken van brede deskundigheid maar ook om onnodige kosten te voorkomen. De heer <u>De Meijer</u> is eveneens tevreden met het eindelijk verschijnen van een koersnotitie maar hij is het eens met de heer Thijssen dat een echte koers, een toekomstvisie over hoe om te gaan met bodemdaling, ontbreekt. Pas op basis van een uitgezette echte koers kan de VV besluiten nemen. Onduidelijk blijft hoe Rijnland in de toekomst denkt om te gaan met bodemdaling. Ook de ambitie ontbreekt. Zodoende is niet bekend waar men aan toe is en welke maatregelen moeten worden uitgewerkt. De Klimaatwet die in de maak is, gaat uit van een CO₂-emissie van 95% in 2050. Die opgave dient in de Koersnotitie te worden meegenomen want als er een wet komt, dient die te worden nageleefd. Er moet ook worden opgenomen welke instrumenten Rijnland wil inzetten om de doelstellingen te bereiken. Het PBL verwacht 22 miljard aan kosten tot 2050: 1% daarvan is 220 miljoen euro voor 32 jaar en op jaarbasis zou dit voor Rijnland uitkomen op 7 miljoen en niet op één miljoen zoals in de Koersnotitie staat. De heer De Meijer adviseert om de grote getallen nog eens na te lopen gezien de impact daarvan voor Rijnland. De heer <u>Van de Nes</u> zegt dat de A&B-fractie blij is dat er een Koersnotitie voorligt die aangeeft dat bodemdaling door samenwerking zal moeten worden opgepakt. Hij complimenteert het college, en met name portefeuillehouder Langeslag, over de wijze waarop het onderwerp bestuurlijk is opgepakt. Waar het de analyse van de opgave betreft, wordt de commissie transparant meegenomen, hetgeen niet het geval is wat betreft het proces. Hij onderstreept het belang om kennis op correcte wijze te interpreteren. De A&B-fractie vraagt zich af of Rijnland voldoende deskundigen in huis heeft om deze uitdaging op te kunnen pakken. De heer Van de Nes zegt dat ontwatering een hoofdoorzaak van oxidatie is. In de Koersnotitie wordt evenwel ten onrechte een link gelegd met vernatting: het gaat erom dat het water niet uitzakt. Kortom: heeft het waterschap wel de juiste deskundigheid in huis? Mogelijk moet Rijnland een iets minder grote broek aantrekken. Dit betekent niet dat de A&B-fractie de noodzaak om de uitdagingen op te pakken niet onderschrijft: de fractie is het geheel eens met de genoemde ambitie.	

VERSLAG	ACTIE
Mevrouw <u>Stoop</u> stelt dat bodemdaling een urgent, complex en lastig probleem is dat veel vergt van het bestuur en dat samenwerking noodzakelijk maakt. Het college heeft lang gewacht met het uitzetten van een koersdocument maar de voorliggende Koersnotitie maakt de richting van de bestuurlijke drukte niet duidelijk. Op de in haar ogen ondermaatse Koersnotitie zijn geen bestuurlijke besluiten te nemen. Natuurlijk hoeft er geen uitgekristalliseerde lijn te worden uitgezet gezien de bestaande hiaten in de kennis maar zelfs een stip aan de horizon ontbreekt. Het is volstrekt onduidelijk waar Rijnland op afkoerst, wat de grote lijnen zijn, bijvoorbeeld binnen het stedelijk gebied. Wordt er niet meer gebouwd in bodemdalinggevoelige gebieden? Wat zijn de aangrijpingspunten om bodemdaling tegen te gaan? Wordt er grootschalig vernat waar het de natuur-inclusieve landsbouw betreft? Mevrouw Stoop mist ook de rol die Rijnland voor zichzelf ziet en de doelen. Doelen en een koers hebben een wervende werking: dan weten mensen wat er van ze wordt verwacht. Kan Rijnland zich bijvoorbeeld ten doel stellen om nog slechts ½ centimeter bodemdaling in kritieke gebieden te accepteren? Kan Rijnland stellen dat er niet meer gebouwd zou moeten worden in bodemdalinggevoelig gebied? Het wordt evenmin duidelijk waar de situatie het meest urgent is. De grote dilemma's ontbreken ook: zoals de aanvoer van schoon water in landelijk gebied en tijdens droge perioden om bodemdaling tegen te gaan. Waar zijn win-win-situaties te halen? Voorbeeld: de natuurinclusieve landbouw waar bodemdaling als een eis in het veenweidegebied zou kunnen worden geïmplementeerd. Of de beprijzing van de CO2 zoals de heer Thijssen ook aangaf. Mevrouw Stoop begrijpt dat het college het urgente thema wil oppakken binnen de huidige bemensing en budgetten maar dat roept de vraag op: wat zijn dan de budgetten die beschikbaar zijn en hoeveel mensen zijn erbij betrokken? Als er weinig geld kan worden besteed, welke andere stimulerende maatregelen zijn dan beschikbaar om anderen ertoe te brengen bodemdaling tegen te gaan? Mevrouw Stoop refereert naar het voorbeeld van Stichtse Rijnlanden om de peilen niet meer voor 100% te gaan aanpassen aan bodemdaling. Landeigenaren gaan zodoende nadenken over eigen maatregelen om ervoor te zorgen dat hun land niet al te nat wordt. De analyses in het document: bij bodemdaling gaat het om het wegvloeien van water uit het gebied. Het water zakt weg door oxidatie. Het gaat dan vooral over het grondwaterpeil. Een goede analyse wat daarmee te doen, ontbreekt in de Koersnotitie. Zijn de afwegingskaders voor de peilen voor de diverse functies nog wel adequaat? Moeten die niet worden bijgesteld zodat er scherpere besluiten genomen kunnen worden waar het de peilen aangaat. Lage grasopbrengsten ten gevolge van hogere peilen: er is een overschot aan gras in de melkveehouderijen. Is minder gras dan wel aan te merken als schadepost? Door het gebruik van drukdrainage zal de grasopbrengst weer toenemen dus is er al sprake van enige compensatie. Mevrouw Stoop acht het raadzaam om de Koersnotitie eerst beter op orde te brengen en tussentijds de kennishiaten op te blijven vullen. De heer <u>Bakker</u> zegt dat de VVD zich grotendeels kan vinden in de door mevrouw Stoop geschetste lijn. De VVD complimenteert de portefeuillehouder met het verschijnen van de Koersnotitie en de enorme inzet die de portefeuillehouder ook zelf heeft getoond de afgelopen periode. Maar op basis van deze Koersnotitie kan (nog) geen beleid worden uitgezet: 'Om een koers te kunnen bepalen moet je eerst weten waar je bent.' In de Koersnotitie wordt de positie van Rijnland in het krachtenveld niet aangegeven. Dankzij de inspanningen van de waterschappen onderkent het Rijk de problematiek maar het is niet helder wat het Rijk van Rijnland verwacht. In de Koersnotitie wordt gesuggereerd dat de gemeenten de probleemhouder van het onderwerp zijn, maar is dat zo? Men zou ook kunnen concluderen dat de diverse partijen elk een verschillende positie hebben maar dat geen enkele partij kan worden aangemerkt als dé probleemhouder. De VVD heeft nadrukkelijk behoefte aan verdere uitdieping, nog afgezien van de onduidelijkheid over de koers die Rijnland zichzelf toebedeelt. Vragen als: gaat Rijnland al dan niet met bodemdaling, gaat Rijnland overal mee met bodemdaling of alleen op bepaalde locaties, blijven onderbelicht terwijl hiermee niet alleen de koers wordt bepaald maar tevens het noodzakelijke instrumentatie voor het invullen van de koers. De Koersnotitie is een goede aanzet op de discussie over bodemdaling te kunnen voeren, maar voor positie- en koersbepaling aanzienlijk meer nodig is. De VVD vindt de Koersnotitie ook niet rijp voor besluitvorming over <u>de</u> koers van Rijnland. Mevrouw <u>Van Woerden</u> vindt de sterke positionering in de verschillende netwerken een compliment waard maar de fractie kijkt uit naar de nadere verkenning in het najaar en gaat ervan uit dat op dat moment de verschillende koersmogelijkheden worden geschetst. Vraag is of op dat tijdstip al zicht bestaat op de effectiviteit van de verschillende handelingsperspectieven. Kennisvergaring en ontwikkeling is immers versnipperd. De fractie gaat ervanuit dat er in het najaar ook aandacht is voor zowel de mogelijkheden wat betreft de inhoudelijke als de bestuurlijke koers (wie moet de regie pakken en hoe is een en ander te effectueren).	

VERSLAG	ACTIE
De heer <u>Spendel</u> zegt dat er te lang is weggekeken naar het bodemdaling betreft. Er is inmiddels duidelijk sprake van bewustwording, belangstelling en verantwoordelijkheidsgevoel en de wil om bodemdaling aan te pakken. De PvdA sluit zich aan bij de gedane suggesties voor verbetering van de Koersnotitie. Deze geeft inzicht in hetgeen Rijnland doet tegen bodemdaling. En wat het waterschap wel c.q. (nog) niet weet. Het is noodzakelijk om verdere kennis te vergaren. Duurzaam bodemgebruik is essentieel om bodemdaling te remmen. Er wordt vastgehouden aan het uitgangspunt 'peil volgt bodemdaling' wordt vastgehouden maar niet ten koste van grote financiële maatschappelijke uitgaven en risico's. Het wordt minder vrijblijvend om het peil voortdurend te blijven afstemmen op de functie. Dat is soms niet meer mogelijk en Rijnland dient zijn eigen verantwoordelijkheid te nemen. Er zou een afwegingsformule moeten komen aan de hand waarvan wordt bepaald tot hoeverre Rijnland nog kan faciliteren. Geen enkele partij heeft baat bij het onbruikbaar maken van land. Bodemdaling moet per peilvak onderzocht en aangepakt worden: er bestaat niet één oplossing. Rijnland zal de agrariërs moeten blijven ondersteunen maar op sommige plekken zal het land moeten worden teruggegeven aan de natuur. Eindeloos door blijven faciliteren kan niet. In de peilafwegingen wordt het remmen van bodemdaling serieus meegewogen, met name in bodemdalinggevoelige gebieden. Maar wat is de formule van de afweging? Zodra die beschikbaar is, zal de PvdA die nauwlettend gaan monitoren. De bodem moet beter worden beschermd om deze ook in de toekomst te kunnen blijven benutten, mogelijk ook het waterbergend vermogen zodat veen minder oxideert en inzakt en minder CO₂-uitstoot. Ook kan gedacht worden aan minder verstening van de bodem in met name de steden. Rijnland dient zijn verantwoordelijkheid te nemen wat betreft bouwplannen op slappe bodem. Daar waar het niet kan, dient Rijnland bouwen dan ook sterk af te raden: op moeras kun je niet bouwen. Rijnland moet haar rol waar het omgevingsvisies betreft dan ook alert op te pakken. Rijnland dient zijn standpunt ook nadrukkelijk extern te laten horen. De PvdA is voorstander van het voorstel om te starten met een aanvullend innovatietraject en kan leren van andere waterschappen: 'Laten we de Willy Wortels van Nederland de ruimte geven'. De heer <u>Van der Kaap</u> is weliswaar blij met de notitie hoewel deze nog te vrijblijvend is en de PvdD mist met name concrete beleidsdoelen en instrumenten. Harde keuzes zijn onvermijdelijk maar die worden nog vermeden. Maar de aanzet is goed. De heer <u>Langeslag</u> herhaalt dat aan bodemdaling een nieuwe dimensie is toegevoegd, te weten CO₂ en dat deze de discussie een andere wending heeft gegeven. Als er niets gebeurt, zullen de kosten volgens het PBL tot 2040 22 miljard euro gaan bedragen. Waarvan 200 miljoen is toe te rekenen aan de kosten die de waterschappen moeten maken in deze periode. Het overige bedrag komt voor rekening van particuliere eigenaren (fundering), en in boven- en ondergrondse infrastructuur (regionale overheden, leiding- en kabelbeheerders). Op jaarbasis betekent dit voor de waterschappen 10 miljoen euro: verdeeld over ten waterschappen die te maken hebben met bodemdaling zou dat uitkomen op 1 miljoen per waterschap die moeten worden besteed aan extra bemalingskosten en het ophogen van keringen. Verschijningsdatum Koersnotitie: Rijnland was bezig met een groot aantal notities en onderwerpen met een beperkte capaciteit in de beleidsafdeling. De heer Kern fungeert onder andere als 'meesterregisseur' bodemdaling maar hij is tevens belast met een aantal andere opdrachten (ruimtelijke adaptatie ruimteprogramma, zoet water en dergelijke). Er is dus zorgvuldig gekeken naar de beste volgorde teneinde de organisatie de ruimte te geven de opdrachten zorgvuldig te kunnen uitvoeren zonder overbelast te raken. Uiteraard zijn er meerdere medewerkers betrokken bij het onderwerp, maar dan in het stedelijke gebied. Financiële restricties die het college worden opgelegd, werken uiteraard ook door op de formatie. Indien er beperkingen worden opgelegd, werken die ook door op onderhavige dossiers. De portefeuillehouder vindt het positief dat de meeste fracties aangaven blij te zijn dat het document is verschenen maar ook de heer Langeslag meent dat veel nadere uitwerking noodzakelijk en mogelijk is. CO₂: een van de klimaatafels gaat over bodem- en grondgebruik en een subgroep buigt zich over veenweide (de portefeuillehouder is lid van deze subgroep). De doelstelling CO₂-reductie wordt vertaald naar het veenweidegebied en noodzakelijke maatregelenpakketten die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de reductie. Er is door het Rijk al eerder in klimaatbeleid vastgelegd dat de CO₂-reductiedoelstelling 1,5 megaton is voor de veenweiden. In de Koersnotitie is een zevental veentypen onderscheiden die elk een eigen aanpak vergen. Maar de deskundigen hebben diverse inzichten. In de veenweidetabel is het probleem in een drietal thema's opgesplitst: technische maatregelen (morgen toepassen, overmorgen effect), innovatieve maatregelen (nog wat doorontwikkelen, dan toepassen en dan effect) en de functiewijziging (primair de verantwoordelijkheid van de algemene democratie, te weten provincie en gemeenten). Er zal onder andere moeten worden gekeken naar de financiële gevolgen van de keuzes. Er loopt landelijk al een veertigtal	

VERSLAG	ACTIE
projecten om op die drie fronten de bodemdalingsproblematiek aan te pakken. Rijnland wil leren van hetgeen er al is bedacht en nagaan welke slimme aanvullingen wenselijk zijn. Het is breed bekend dat Rijnland gezien Gouda wat betreft stedelijke gebieden een aardige voorsprong heeft opgebouwd in de aanpak van de problematiek. Een aantal andere waterschappen hebben weer kennis opgebouwd in het landelijke gebied. Voorbeelden: 1. het waterschap Hollands-Noorderkwartier en de provincie Noord-Holland buigen zich over mogelijkheden om bodemdaling te remmen en wat te doen met natte teelten; 2. het Wetterskip Fryslân en de provincie draaien een programma over peilverhogingen (men kent nog droogleggingen van één meter of meer) en de kansen voor de veehouderij (de portefeuillehouder zegt toe de diverse relevante websites en adressen te zullen toesturen aan de commissie); 3. Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden dat met een aantal agrarische gebiedscollectieven onderwaterdrainage uitrolt (paar honderd hectare waarvoor veel subsidie vereist is). Rijnland heeft aangegeven dat grondeigenaren uit gebiedscollectieven die ook vallen onder Rijnland zich kunnen melden, zodat bekeken kan worden in hoeverre Rijnland het HDSR-programma kan ondersteunen. Hoewel HDSR de peilen nog steeds indexeert, heeft HDSR het voornemen uitgesproken om te overwegen in de toekomst daarmee te stoppen omdat dit de grondeigenaren ertoe zal bewegen om ook zelf te gaan handelen. Gezien de wettelijke plicht om functies te faciliteren, dienen waterschappen afgesproken droogleggingen behorend bij de functie veehouderij te faciliteren. Einde bodemdaling: in Noord-Holland ligt op bepaalde gebieden nog veen van circa 10 centimeter. Er gaan stemmen op dit veen snel op te stoken zodat men op stabiele ondergrond belandt en een einde komt aan de CO₂-uitstoot en er ook gestopt kan worden met het indexeren van peilen. In het gebied Restveen (Krimpenerwaard) kunnen de peilen niet worden verlaagd omdat dan de bodem omhoogkomt. Welk perspectief heeft de grondgebruiker daar nog? De discussie loopt. In de polder Middelburg en Tempelpolder ziet Rijnland overigens ook het einde naderen en derhalve wordt er al overlegd over de mogelijke route met gemeenten, ondernemers en de provincie. De portefeuillehouder is van mening dat de discussies die door de Klimaattafel Veenweide worden gevoerd, richtinggevend zijn voor de diverse regio's in Nederland. Rijnland inventariseert de eigen (deels al genoemde) knelpunten en onderzoekt de mogelijkheden. De provincie in Noord-Holland heeft per motie in de Staten besloten dat 'bodemdaling moet stoppen'. De portefeuillehouder vindt dit een 'stoere uitspraak'. Deze is door het college genuanceerd opgenomen in de Omgevingsvisie, wetende dat stoppen onmogelijk zal zijn. Maar in de Omgevingsvisie zal wel worden aangegeven wat bodemdaling betekent voor allerlei andere ruimtelijke plannen: wordt verdere woningbouw dan bijvoorbeeld verboden (die bevoegdheid ligt niet bij Rijnland). Rijnland wijst in overleg met gemeenten en de provincie over woningbouwplannen nadrukkelijk op de risico's van de drassige en dalende bodem en probeert partijen bij het bepalen van een goede keuze, mede op basis van de informatie waarover Rijnland beschikt. Maar als de overheid bepaalt dat er toch gebouwd moet gaan worden, dan zal er gebouwd worden en dient Rijnland dit te faciliteren. Gaandeweg ontwaart de portefeuillehouder toch wel wat ontwikkelingen, die Gouda en de nieuwe woonwijk en de discussie met gemeente en provincie over de randvoorwaarden die het waterschap wil stellen. Rijnland wil deze insteek graag in de Omgevingsvisies inbrengen. De heer <u>Kern</u> zegt de bestuurlijke behoefte bij de commissie te voelen om als Rijnland zelf een lijn uit te zetten in de trant van: 'Er mag maar een halve meter bodemdaling', of 'Er wordt niet gebouwd'. Er is evenwel een fundamenteel andere lijn gekozen in de Koersnotitie: daarin staat dat het probleem met anderen moet worden opgepakt. Bijvoorbeeld via een regiodeal waar met diverse gemeenten en twee provincies wordt nagedacht wat te doen met sectoren en bedrijfsleven en dus niet de stelling in te nemen: 'Wij weten het heel goed en wij gaan onze peilen niet meer aanpassen'. Rijnland gaat dus geen onmogelijke eisen stellen (zoals een bouwverbod) maar wil nadrukkelijk samenwerken. Als deze fundamentele koers die in de Koersnotitie is opgenomen niet wordt gedeeld door de VV, dan zou de notitie dus inderdaad als 'waardeloos' worden bestempeld. Of is ook de VV van mening dat er met andere partijen (bedrijfsleven, ondernemers, gemeenten, provincies en dergelijke) moet worden samengewerkt zodat men uiteindelijk verder komt of wil Rijnland uitgaan van de eigen opvattingen en een tegeltje met de tekst: 'Zo zou het eigenlijk moeten' om vervolgens te constateren dat dit beleid niet zal worden uitgevoerd. De heer <u>Langeslag</u> vraagt de commissie of zij de gekozen drie hoofdlijnen zoals verwoord in de Koersnotitie wil vaststellen. Het spreekt vanzelf dat er op diverse momenten regio-specifieke) detaillering zal plaatsvinden waarbij doelen en het noodzakelijke instrumentarium zullen worden benoemd. De <u>voorzitter</u> verzoekt de commissie zich in de tweede termijn te beperken tot vragen/kanttekeningen over het proces, mede omdat de commissie nog kan reageren op de aanvullende informatie.	

VERSLAG	ACTIE
De heer <u>Thijssen</u> stelt voor om de Koersnotitie uit de besluitvormingsnota te halen voor de VV en deze ter kennisname door te zenden. Voorts zou hij willen besluiten dat de commissie het eens is waar het de voorgestelde samenwerking betreft en dat de inzet van de portefeuillehouder ook stevig dient te worden ondersteund. Maar de koerszetting van Rijnland is nadrukkelijk onvoldoende, daaraan dient gewerkt te worden en er dient binnen een half jaar een betere koerszetting te worden aangeleverd in een Nota van Toelichting, bijvoorbeeld. De voorliggende Koersnotitie is volstrekt ongeschikt voor besluitvorming. De heer <u>Schols</u> sluit zich aan bij de heer Thijssen. Hij mist in de discussie over de bodemdaling dat ook indien Rijnland dient te faciliteren, aandacht voor de gevolgen van de gastransitie, te weten het boren op veel locaties, hetgeen de in miljoenen jaren opgebouwde balans in de bodem zal kunnen verstoren. De heer <u>Oostwouder</u> mist aandacht voor de bewustwording bij de burger. Het waterschap dient wat hem betreft duidelijk aan andere overheden aan te geven, gezien de enorme woningvraag, dat op bepaalde locaties niet gebouwd kan worden vanwege de waterproblematiek. Rijnland moet een statement afgeven anders zullen burgers nooit en te nimmer begrijpen wat het waterschap doet. De heer <u>De Meijer</u> onderschrijft de noodzaak om samen te werken om überhaupt resultaten te kunnen bereiken. Dat uitgangspunt staat niet ter discussie. Maar is samenwerking een doel of een middel? Hij vindt dat de doelen die Rijnland wil bereiken, beter in de Koersnotitie moeten worden omschreven. Nieuwe opgaven die zijn verschenen na publicatie van het rapport van het PBL, dienen door Rijnland ook te worden opgenomen in de Koersnotitie en dus niet zeggen: 'Dat komt wel weer later'. Dus zorg voor een actuele Koersnotitie. Mevrouw <u>Stoop</u> zegt dat het proces diverse dimensies heeft. Zo is hier sprake van een nieuwe vorm van samenwerken: een prachtig voorbeeld hoe een organisatie zich dient op te stellen wat betreft een dergelijk ingewikkeld probleem. Samenwerking is een voorwaarde om doelen te bereiken, ook waar het door anderen geformuleerde doelen betreft die door Rijnland 'eigen gemaakt dienen te worden'. Vandaar dat zij ook vindt dat deze in een Koersnotitie thuishoren. De VV dient dus na te denken over haar positie in deze procedure. Mevrouw <u>Stoop</u> vindt het noodzakelijk om daarover uitputtend te kunnen doorpraten, los van de inhoud van de Koersnotitie om te voorkomen dat Rijnland voortdurend met de verkeerde houding aan het werk gaat waar het al deze processen betreft. De VV moet bepalen hoe processen moeten worden aangevlogen en met welke middelen, doelen, rollen en alle andere aspecten. Voorts vindt mevrouw <u>Stoop</u> dat de commissieleden ook met elkaar moeten kunnen discussiëren zonder gehinderd te worden door de bestaande vergaderstructuur met een snelle tweede termijn. Het onderwerp bodemdaling leent zich nadrukkelijk voor een discussie over de inhoud. Zij oppert om daarvoor een ander moment te kiezen. Gezien de complexiteit en de vele dwarsverbanden is er behoefte aan een doortimmerd document waarin alles wordt vastgelegd, ook al is dit een tijdelijk document, maar zodoende wordt de positionering van Rijnland duidelijk. Zij vindt dat de VV bij dit soort ingewikkelde processen dit soort ijkmomenten scherp dient te hebben. De heer <u>Bakker</u> steunt het voorstel van de heer Thijssen voor het vervolg. Tevens is hij het eens met mevrouw Stoop: de commissie/het bestuur van Rijnland kan en dient beleidsmatig te praten over dit onderwerp en dus niet alleen te beslissen over kredieten en andere technische zaken. Hij meent dat er nog het nodige gezegd kan en moet worden over bodemdaling. Hij vindt dat de commissie kan volstaan met twee zinnen als conclusie van deze vergadering: 1. Rijnland heeft met bodemdaling geen groot probleem want het kost slechts 1 miljoen per jaar. 2. Rijnland is bereid zijn kennis in te zetten voor diegenen die wel een probleem hebben. Maar deze twee zinnen zijn natuurlijk te kort door de bocht dus hij stelt voor om los van deze vergadering (voor de herfst) een overleg te organiseren over de gewenste inhoud van de Koersnotitie. De heer <u>Spendel</u> sluit zich aan bij uitstel zodat de Koersnotitie aan waarde kan winnen en meer doelgericht kan worden geformuleerd. Rijnland moet duidelijk aangeven dat het zijn eigen verantwoordelijkheid neemt, en dat het zich niet verschuilt achter de algemene democratie. Een stevige opstelling is soms noodzakelijk. Kortom: Rijnland moet zelf zijn lijn uitzetten in de aangepaste Koersnotitie die volgens de PvdA binnen een half jaar moet verschijnen en voorafgegaan moet worden door een discussie in de commissie. De heer <u>Langeslag</u> constateert dat de voorliggende Koersnotitie voldoende stof tot discussie geeft om na te gaan hoe nu verder. Voorts heeft de commissie aangetoond zich zeer betrokken te voelen bij het onderwerp bodemdaling. Het college ziet het nadrukkelijk als een verantwoordelijkheid van Rijnland om een proactieve rol te vervullen, maar het waterschap moet daarbij de rollen van anderen te respecteren en geen plaats te nemen op hun stoelen om conflicten te voorkomen. Ook de portefeuillehouder vindt het	

	VERSLAG	ACTIE
	wenselijk om het gesprek met de commissie voort te zetten. Hij is van harte bereid om eerst een bijeenkomst te beleggen om in te zoomen op met name de technische aspecten ten behoeve van een uniforme duiding. Hiervoor zouden diverse technici (vanuit praktijk en wetenschap) kunnen worden uitgenodigd. Tijdens een vervolgbijeenkomst kan de commissie zich buigen over de bestuurlijke aanpak en een SMART-detailing daarvan voor Rijnland. De portefeuillehouder concludeert dat de commissie de Koersnotitie weliswaar beschouwt als een kennismakingsnota (ook voor de VV van 4 juli) maar hij zou wel graag de bevestiging ontvangen dat de commissie het streven om samen te werken in de diverse verbanden ondersteunt en invulling geeft (waaronder het delen van kennis en het vullen van hiaten). Op basis van het standpunt van de commissie kan er ook capaciteit op worden ingezet. Mevrouw <u>Stoop</u> vindt de Koersnotitie niet geschikt om als koersnota ter kennisgeving te benutten, dit gelet op de breedgedragen kanttekeningen. Een andere benaming verdient de voorkeur. Er dient wel te worden gewerkt aan een koersnota die aansluit bij de verwachtingen. De heer <u>Langeslag</u> meent dat hij de koers al heeft samengevat: samenwerken, kennis ontwikkelen en kennishiaten (helpen) opvullen. De rest van het document kan wat hem betreft beschouwd worden als achterliggende informatie om de commissie mee te nemen in de keuze van de drie genoemde hoofdlijnen. De <u>voorzitter</u> vraagt wat de portefeuillehouder voornemens is te gaan doen met de vele suggesties. De heer <u>Langeslag</u> acht het niet zinvol om veel tijd te besteden aan het aanpassen van deze Koersnotitie. Hij wil de vragen meenemen tijdens de technische en bestuurlijke sessie omdat deze op dat moment het beste kunnen worden beantwoord en ook de beste vervolgstappen kunnen worden bepaald. De <u>voorzitter</u> concludeert dat de heer Langeslag het besluit aanpast, (Nota van Wijziging) dat er een technische en bestuurlijke sessie is toegezegd en dat de nadere invulling nog nader wordt bepaald. De vergadering kan zich hierin vinden. Aldus besloten.	
5.d	Kredietaanvraag poldergemalen De heer <u>Spendel</u> zegt dat de kredietoverschrijding gemaal De Leyens in deze aanvraag is opgenomen. Had deze overschrijding niet door een meevaller gecompenseerd kunnen worden in het clusterkrediet? De heer <u>Van de Nes</u> wijst erop dat de aanvraag weer om een hoog bedrag gaat, te weten € 5.250.000. Het college geeft aan dat de mate van transparantie enig risico oplevert. De fractie verzoekt de portefeuillehouder om in de toekomst waar het de opgesomde gemalen betreft, ook de aanleiding van de aanvraag te vermelden (dus om welk peilbesluit het gaat en op welke datum dit is vastgesteld). Alleen het vermelden van de namen van de gemalen geeft onvoldoende inzicht. De heer <u>De Meijer</u> memoreert de moeite van de commissie met clusterkredieten. Begin van de vergadering zijn normale kredieten behandeld over exact hetzelfde onderwerp. Dit was ook het geval in de vorige vergadering. Op deze wijze wordt de bedoeling van clusterkredieten onduidelijk. Er is weliswaar een hele uitleg over gegeven, maar de heer De Meijer vindt dat de praktijk daarbij nog slechts voor de helft bij aansluit. Vraag: wordt dit binnenkort voor de volle 100%? De heer <u>Thijssen</u> verwijst naar de tekst, waarin staat dat het 'Uit oogpunt van efficiëntie en voortgang verstandig is om het anders te doen'. Hij had graag gezien dat de leereffecten van de eerste cluster genoemd waren. Algemene termen als efficiency en voortgang zijn nietszeggend. De fractie kan wel instemmen met de aanvraag. De heer <u>Langeslag</u> zegt dat Rijnland op twee fronten geconfronteerd kan worden met renovaties en vervangingen: in watergebiedsplannen en vanuit het assetmanagement (na grondige inspectie van de gemalen). In deze aanvraag betreft het gemalen uit de laatste categorie. De heer <u>Van de Nes</u> vindt dat juist omdat deze niet te maken hebben met de watergebiedsplannen er wel een paar woorden kunnen gewijd aan wat meer uitleg. Het alleen noemen van het gemaal vindt hij niet toereikend. De heer <u>Langeslag</u> zegt toe dat hij in het vervolg in dergelijke situaties zal aangeven waarom het betreffende gemaal moet worden aangepakt. Nota van Wijziging. Ook de portefeuillehouder zelf worstelt met clusterkredieten en klussen die worden samengevoegd tot één krediet of diverse kredieten die worden samengevoegd tot één cluster. De kredieten voor de eerste en tweede tranche worden gebundeld, de derde en vierde worden eraan toegevoegd. Zodoende ontstaat dus één clusterkrediet met één cluster-risicoreserve. Het blijft complex. Wat de watergebiedsplannen betreft, is er eigenlijk al sprake van een overkoepelend clusterkrediet. Als gevolg van ontwikkelingen komt het voor dat er toch nog een aanvullend krediet nodig is voor clusterkredieten. Het is dan de vraag of dit past binnen het bestaande cluster of dat het om een extra bedrag gaat. Leereffecten meer benoemen: de portefeuillehouder zegt toe	

	VERSLAG	ACTIE
	na te gaan welke extra informatie aan de commissie verstrekt zou kunnen worden. Toezegging. De heer <u>Hollander</u> zegt dat De Leyens al dateert uit de tijd voordat Rijnland startte met het cluster. Dit gemaak zit dus niet in het clusterkrediet en wordt als afzonderlijk project behandeld waardoor desnoods afzonderlijke aanvullende kredieten moeten worden aangevraagd. Leerpunten: deze zullen schriftelijk worden nageleverd. De <u>voorzitter</u> concludeert dat het stuk als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.	
5.e	Verkoop compensatiepercelen piekberging Haarlemmermeer De heer <u>Oostwouder</u> zegt er sprake is van een langdurig, te lang, proces van aankoop. Hij is blij dat deze kwestie nu afgerond wordt tot tevredenheid van wederzijdse partijen. De heer <u>Van de Nes</u> meent dat er voor beide partijen een aanvaardbaar resultaat is bereikt en de fractie stemt er dan ook mee in. Hij heeft onlangs een krantenartikel aangereikt over een schadeloosstelling aan de portefeuillehouder en hij wil daarover graag uitleg voor de aanstaande VV. De heer <u>Bakker</u> kan uit het stuk niet opmaken op welke wijze Rijnland heeft getoetst of de taxatie het goede bedrag heeft opgeleverd. De VVD neemt aan dat Rijnland hiervoor een procedure heeft en of deze ook is toegepast. De heer <u>Langeslag</u> erkent dat er sprake is geweest van een lang proces. Hij is verheugd over de deal die in goed overleg is bereikt en Rijnland de gronden voor de piekberging heeft kunnen aankopen. Zowel de gronden die Rijnland verwerven als de gronden die Rijnland als ruil/compensatiegrond kon inbrengen, zijn uitvoerig getaxeerd en de bedragen zijn gaandeweg het proces keer op keer met de diverse partijen gewisseld. De heer <u>Bakker</u> begrijpt dat de gronden uitvoerig zijn getaxeerd maar hij wil weten of Rijnland een gestandaardiseerde methode heeft en die ook heeft toegepast. De heer <u>Langeslag</u> zegt dat Rijnland hiervoor standaard externe taxateurs/rentmeesters inhuurt die in de regio goed bekend zijn en beschikken over voldoende referenties om de waarde te bepalen. Hij weet niet of er door twee of drie taxateurs een waarde is bepaald. De publicatie heeft de portefeuillehouder intern uitgezet. Deze wordt vergeleken met de bereikte minnelijke overeenstemming. De heer <u>Gouman</u> zegt dat er een publicatie van de rechtbank is verschenen over een onteigeningsbesluit van de rechter in de zaak van een van de verkopende partijen. Het leek er lang op dat er geen overeenkomst zou kunnen worden gesloten waarop het college besloot over te gaan tot onteigening. Vlak voor de uitspraak van de rechter is toch een overeenkomst gesloten en is met de verkoper afgesproken dat de overeenkomst zou worden opgenomen in het vonnis van de rechter. Rijnland wilde de gronden graag tijdig verwerven, vandaar dat parallel aan de overeenkomst het onteigeningsproces doorliep. In het krantenartikel staat de uitspraak van de rechter alsmede de op 29 juni bepaalde descente. Dit betreft evenwel een formaliteit. De heer <u>Van de Nes</u> zegt dat er wel een bedrag wordt genoemd voor schadeloosstelling. Betekent dit dat de in de notitie genoemde bedragen niet 100% vastliggen? De heer <u>Langeslag</u> zegt dat de overeengekomen bedragen in het vonnis worden vastgelegd. Er zal dus geen eigen oordeel over de waardebepaling plaatsvinden. Het is een formele vastlegging van de gemaakte afspraken omdat de onteigeningsprocedure al was ingezet. De heer <u>Van de Nes</u> zegt dat 29 juni niet meer relevant is en geen invloed heeft op het bedrag dat op schrift wordt gezet. De heer <u>Gouman</u> antwoordt bevestigend: de descente in het veld gaat door, het is een formaliteit. Mar het bedrag is vastgesteld en wordt in het vonnis opgenomen. De descente heeft geen invloed meer op het bedrag. De heer <u>Bakker</u> maakt uit het antwoord van de portefeuillehouder op dat Rijnland niet beschikt over een geformaliseerde beschrijving van aan- en verloop van gronden en de bijbehorende procedure. Hij geeft het college in overweging om na te gaan of die er niet zou moeten komen. De heer <u>Langeslag</u> verwijst naar de dijkgraaf die primair gaat over onroerendgoedtransacties. De <u>dijkgraaf</u> zegt dat het waterschap is gehouden aan alle algemene wet- en regelgeving: zo is het niet toegestaan om onder de marktprijs te verkopen. De procedure is niet geformaliseerd in een scala regels. Voor kleine bedragen is de organisatie gemandateerd maar voor grote zaken wordt er gewerkt met taxaties. Het is gebruikelijk dat zowel de verkoper als de aankoper elk een taxatie laten doen en gezamenlijk nagaan of men er onderling uit kan komen. Op het moment dat wordt overgegaan tot verkoop van onroerend goed van Rijnland (ongeacht aan een publieke of private partij) ligt hier een taxatie van	

	VERSLAG	ACTIE
	Rijnland onder en daarover kan dan verder worden onderhandeld. Er wordt bij voorkeur met externe taxateurs gewerkt, soms ook met interne capabele medewerkers. Een van de agendapunten voor de commissie BOD betreft een verkoop, en de dijkgraaf heeft dit punt geschrapt omdat Rijnland een hoger bod kreeg en hem bleek dat de procedures van Rijnland daarin nog niet voorzien. Een punt van latere zorg. In het onderhavige geval, is de situatie eenduidiger. Rijnland moet grond aankopen en beide partijen hebben een taxatie beschikbaar waarover men overeenstemming bereikt in onderhandelingen. De <u>voorzitter</u> concludeert dat het stuk als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de VV.	
5.f	Bestuurlijk memo P&C-cyclus 4 juli 2018 Het bestuurlijk memo wordt zonder bespreking voor kennisgeving aangenomen.	
5.g	Meerjarenperspectief 2019-2022 De heer <u>Thijssen</u> wil ook iets zeggen op het terrein van de opgeheven commissie V&GW. De heer <u>Langeslag</u> zegt dat deze commissie niet is opgeheven maar dat alleen de vergadering is afgeblazen. De onderwerpen die de commissie raken, zullen in de BOD-vergadering worden besproken, zoals vermeld in iBabs. De heer <u>Thijssen</u> hoopt dat het afdoende is als zijn opmerking in de notulen komt, zodat het leereffect wordt meegenomen. De portefeuillehouder hoeft daarop wat hem betreft niet te antwoorden. Medicijnresten gaat niet over tonnen maar de effecten van medicijnresten worden gemeten in concentraties. Dit is een essentieel verschil. De fractie betreurt het dat niet wordt aangedurfd om in het beleidsplan de hoge efficiency bij ziekenhuizen aan te pakken. Hij vindt het een verspilling van geld om twee pilots in hetzelfde gebied te starten omdat het de ene pilot niet van de andere kan leren en kunnen worden ingebracht in de andere installatie. Ook gezien de ervaringen en expertise van Rijnland acht hij twee samenvallende proeven te veel om van te kunnen leren. Bovendien wordt het schoongemaakte water er bij Katwijk vrijwel meteen uitgepompt. Dit zou beter langer in de boezem kunnen worden vastgehouden. Energieneutraliteit/klimaatcontrole: er is naar het oordeel van de heer <u>Thijssen</u> een besparing mogelijk van 10% in de exploitatie en investeringen. De overschrijding van de schulden, is voor de AWP-fractie onacceptabel. De heer <u>De Meijer</u> zegt dat de scheidslijnen tussen de commissies wat vervloeien omdat hij algemene kanttekeningen heeft. Eigenlijk wordt er wat betreft het hele programma getemporeerd. Dat geldt ook voor het inlopen van achterstanden die daarmee feitelijk oplopen. Bij gemalen valt het percentage terug van 85% naar 75% terwijl Rijnland eigenlijk een inhaalslag zou moeten maken om verder achterlopen te voorkomen. De heer <u>Van de Nes</u> vindt dat het college zich realistisch opstelt. De fractie heeft wel zorgen bij 3.4. (beperking wateroverlast). Door de klimaatverandering kan er plaatselijk veel regen vallen. Rijnland heeft de grote lijnen wel goed onder controle, maar dat is kwetsbaar voor lokale omstandigheden. De A&B-fractie heeft bij de diverse peilbesluiten voorgesteld om een deel van de overcapaciteit een bemalingsnorm mee te nemen (bij renovatie en nieuwbouw van gemalen). Het nieuwe besturingssoftware (Bosbo) maakt een maximale benutting in de boezem heel goed mogelijk zodat plaatselijke calamiteiten het hoofd kunnen worden geboden. De fractie is teleurgesteld en maakt zich zorgen over 3.5.: de datum van de KWA. De fractie had meer doortastendheid verwacht van het college inzake de uitdieping van de Nieuwe Waterweg en de versnelling op de klimaatscenario's. Ook vindt de fractie dat door het betrekken van ingelanden met betrekking tot het instrument 'waterbeschikbaarheid' meer had kunnen opleveren. Als men in 2017 kan voorzien dat de waterbeschikbaarheid en de wateroverlast plaatselijk voor grote problemen kan gaan zorgen, lijkt het de fractie evident om actief te gaan communiceren en de ingelanden hiermee te confronteren (Wat kunnen zij zelf doen? Wat kan Rijnland oppakken? Wat kunnen zij niet?). Op basis van de stukken blijft het bij een pilot in de Haarlemmermeer over verzilt en doorspoelen. Wat is de visie van de portefeuillehouder en op welke wijze neemt hij de punten van de fractie mee? Mevrouw <u>Stoop</u> zegt dat er in het MJP hele scherpe keuzes zijn gemaakt. De investeringen worden fors afgebouwd op dit thema. Hoe lang zijn de investeringen in de KWA toereikend om in de toekomst schoon water aan te voeren? Welke wensen vallen af en worden gezien als knelpunt door de afbouw van de investeringen? Waar leveren de vermindering van investeringen knelpunten op? De heer <u>Bakker</u> zegt dat het verleden niet kan worden gewijzigd, maar hij begrijpt niet dat het erop lijkt dat Rijnland tot in lengte van jaren bezig is met een inhaalslag op het gebied van onderhoud, beheer en baggeren, met name waar het voldoende water betreft. Er ligt een evenwichtige aanpak voor wat het voldoende water betreft, maar de fractie sluit aan bij de gemaakte opmerkingen over wateroverlast. Op	

	VERSLAG	ACTIE
	basis van de financiële overzichten blijkt dat voor voldoende water in 2019 een budget is gepland van 59 miljoen euro (het investeringsniveau wordt fors afgebouwd en waarbij bijdragen van derden in 2019 1,8 miljoen euro en daarna 5,7 miljoen euro en daarna 'onbekend' worden genoemd. De VVD zou in het MJP graag wat meer nadruk zien voor het onderwerp 'samenwerking' en 'afstemming'. Waar het wateroverlast betreft is dit zeer wenselijk, met name ten gunste van het werven van gelden van derden. Mevrouw <u>Van Woerden</u> heeft een vraag over waterlast in relatie tot het managen van verwachtingen. Het is goed dat Rijnland gaat communiceren over de grenzen van de zorgplicht, maar het is voor ingelanden en inwoners niet helder welke aanvullende maatregelen zij in de nabije toekomst kunnen c.q. moeten treffen en wat er wordt verwacht. Wat is de visie van de portefeuillehouder: welke rol ziet hij voor Rijnland? Neemt het waterschap de regie of wordt er gekeken naar andere bestuurslagen of naar samenwerkingsverbanden? De heer <u>Van der Kaap</u> zegt dat in de stukken staat dat het risico bestaat dat Rijnland de energieneutraliteit op de streefdatum kan realiseren. De PvdD vindt dit risico niet alleen onwenselijk maar tevens zorgelijk. De heer <u>Langeslag</u> stelt voor om de vragen van de heer <u>Thijssen</u> en de vraag van de PvdD over de energieneutraliteit tijdens de middagsessie te laten beantwoorden door de verantwoordelijke portefeuillehouders. Hij is het eens met de heer <u>De Meijer</u> dat in het MJP een teneur richting temporiseren zou kunnen worden gedestilleerd maar dat is wel de uitwerking van de opdracht die de VV het college heeft meegegeven om zowel de formatie als de tariefstijging en kostenontwikkeling in de hand te houden en te beperken. Indien de VV anders wenst, kan zij daarover op 4 juli besluiten maar de portefeuillehouder blijft van mening dat er na ampel beraad in het college, een goed voorstel ligt. Overigens hoeft temporiseren niet automatisch te leiden tot meer achterstanden. Het college blijft zich ook zelf zorgen maken over wateroverlast, mede omdat het voorspellen daarvan steeds lastiger wordt, zie de natte winter en najaar dat werkzaamheden heeft gehinderd en het verschil op dit moment tussen de droogte in Rijnland en de enorme wateroverlast in andere delen van Nederland. Er wordt nagedacht over de wijze waarop de waterschappen, samen met provincies en gemeenten, de burgers kunnen worden geïnformeerd over de onvoorspelbaarheid waarmee zij te maken hebben en welk handelingsperspectief daarbij kan worden geboden. Met stresstesten die door gemeenten worden uitgevoerd kunnen kwetsbare delen worden geïnventariseerd. Anderzijds dient gewezen te worden op effectieve acties als de vergroening van de leefomgeving en 'Operatie Steenbreek'. KWA: Rijnland voert samen met HDSR het project 'Klimaatbestendige wateraanvoer' (onderdeel van de uitwerking van 'Zoet Water' uit het Deltaprogramma). Er is 40 miljoen euro beschikbaar. De meeste investeringen vallen onder HDSR. Er wordt een aantal verschillende data genoemd. 2013 is genoemd omdat de projectleider indertijd aangaf dat de grondverwerving in het HDSR-gebied tegen zou kunnen vallen. Tijdens recent bestuurlijk overleg met HDSR is vastgesteld dat de streefdatum van eind 2021/begin 2022 nog steeds staat en dat het KWA-project dan is gerealiseerd en de 15 kuub per seconde kan worden doorgevoerd om Rijnland in droge perioden van zoet water te voorzien. Grondverwerving: HDSR is hiermee drukdoende en Rijnland participeert volwaardig. Communicatie: er is een uitvoerige website beschikbaar maar de portefeuillehouder zal met de opvolger van mevrouw Leewis eens bekijken hoe burgers, ingelanden/bedrijven beter kunnen en moeten worden voorbereid op een eventueel tekort aan zoet water en hoe men zuinig dient om te gaan met zoet water. Inhaalslag: bij de fusie bleek dat Rijnland te maken kreeg met de nodige achterstanden die sindsdien worden ingehaald maar nog niet allemaal zijn afgerond. De baggerachterstanden zijn vrijwel ingelopen en Rijnland kan overstappen op onderhoudsbaggeren. De portefeuillehouder steunt de oproep van de VVD om optimaal te gaan samenwerken en om inbreng van derden te benutten. Ook wordt Europese subsidie (NAS) aangevraagd. Pagina 11 Bestuursrapportage: de bruto investeringen bij Voldoende Water lopen vanaf 2020 verder omlaag. Dan is de piekberging Nieuwe Driemanspolder gereed en lopen de investeringen in de piekberging Haarlemmermeer ook verder af. De <u>voorzitter</u> stelt vast dat waar het de inhoud betreft de commissie instemt met de stukken en dat in de VV de verdere beschouwingen zullen worden voortgezet.	
5.h	Eerste Bestuursrapportage 2018 De heer <u>Van de Nes</u> vindt dat positief dat Voldoende Water in lijn loopt en dat ook het baggerprogramma weer wordt vlot getrokken op andere locaties nu er duidelijkheid is over PFOS. Voorts vindt hij dat Rijnland het baggeren elders in het beheersgebied adequaat heeft opgepakt. Maar de fractie is minder positief over de KWA +, zoals bekend. Sluisjes Halfweg: het verbaast de fractie dat het – gezien de voorgeschiedenis – zo stil is waar het dit dossier betreft en zou derhalve graag een update ontvangen over	

	VERSLAG	ACTIE
	de stand van zaken mede omdat de N2000 eind 2018 wordt opgepakt en de fusie van Haarlemmerliede met Haarlemmermeer. Dit alles met het oog op mogelijke consequenties voor Rijnland. De heer <u>Langeslag</u> dankt voor de positieve kanttekeningen en het begrip dat er elders wordt gebaggerd nu er in het oorspronkelijke gebied (nog) niet gestart kan worden. De heer <u>Pluckel</u> (vanuit de gebiedsaccountant betrokken bij de sluisjes Halfweg) zegt dat er gewerkt wordt aan een ontwerp om de sluisjes te behouden en tegelijkertijd de doorlaatruimte kan worden vergroot. Begin juli zal hierover met de Monumentencommissie van de gemeente worden overlegd. Dan wordt bepaald of het plan verder uitgewerkt wordt. De portefeuillehouder zegt de gevraagde update toe. Toezeegging. Veiligheid sluisjes: deze zijn momenteel na inspectie versperd. Er wordt gewerkt aan een zo spoedig mogelijke openstelling van één doorgang. De heer <u>Langeslag</u> zegt toe dat de stand van zaken in een van de volgende commissievergadering zal worden besproken. Toezeegging. De <u>voorzitter</u> concludeert dat het stuk als hamerstuk voor de VV kan worden geagendeerd.	
5.i	WBP5 -Effect en middelenmonitor 2017 De heer <u>Spendel</u> constateert dat het verhelderende programma goed werkt. Hij ziet het als aanwinst dat men kan zien wat er is bereikt: 'Ga zo door!'. De heer <u>Bakker</u> sluit zich aan bij het compliment voor dit heldere stuk. Vraag: hoe wordt dit instrument (waarvan ook onderdelen kunnen worden gebruikt) ingezet in de publiciteit rondom Rijnland? Score op diverse aspecten: feitelijk blijkt dat Rijnland streeft naar 100%; pas dan is Rijnland tevreden (zie parapluutje). Is dat echter wel het beeld dat Rijnland wil schetsen? De heer <u>De Meijer</u> zegt dat 100% eigenlijk geen 100% is (communicatief probleem). Voor elk van de verschillende gebieden (veenweide, stedelijk, akkerbouw) gelden andere normen waarbinnen ook overschrijdingen mogen plaatsvinden binnen die norm om toch aan de 100% te kunnen komen. Dat 100% dus geen 100% is moet duidelijker worden aangegeven. Pagina 16 geeft inzicht in de temporisering. Maar er wordt ook genoemd dat Rijnland voor 39% voldoet aan de NBW-norm. Dat betekent dat er nog 60% moet worden gerealiseerd. Lukt dat wel? Een aantal knelpunten op het gebied van de waterkwaliteit is niet overal ingevuld. De fractie vindt dat de samenhang tussen kwantiteit en kwaliteit inzake oppervlaktewater veel meer als eenheid moeten worden beschouwd en niet als twee losse onderwerpen. De heer <u>Langeslag</u> dankt voor de complimenten over de weergave en zal deze doorgeven aan de betrokken medewerkers. Publiciteit/100%: de portefeuillehouder wil dit aspect nader bespreken in het college, temeer daar publiciteit ressorteert onder de dijkgraaf. Nota bene: de <u>dijkgraaf</u> knikt instemmend bij dit voorstel. 100%: is goed, goed genoeg? Er wordt geprobeerd aan te geven waar Rijnland zich bevindt op de schaal naar perfectie. Ook deze presentatie zal nader worden gezien om te voorkomen dat verkeerde verwachtingen worden verwekt. Zie de afwijkende percentages op pagina 16. Het werk is nog niet klaar en dat mag dus gecommuniceerd worden. De realisatiedata zijn wel bekend. De heer <u>Bakker</u> memoreert de discussie over de risicoparagraaf bij de stukken. De VVD was toen zeer positief over de stukken. Tot zijn spijt kan vindt hij dat deze stukken geen compliment toekomt. Hij oppert waar het de 100% betreft ook eens na te denken hoe de risicoparagraaf vormgegeven moet worden. 'Risico is kans maal effect. Wij leven daarmee maar wij maken daar nog niet heel veel gebruik van'. De portefeuillehouder zegt toe dat dit aspect in het college zal worden meegenomen. Toezeegging. Hij is het eens met de heer <u>De Meijer</u> dat er veel integraler moet worden gekeken naar kwaliteit/kwantiteit. In de watergebiedsplannen gebeurt dit al (zie Een ontwerp Voldoende Water in MJP) en deze werkwijze zal worden doorgezet. De <u>voorzitter</u> constateert dat het college zich beraadt op communicatief benutten van de Effect- en middelenmonitor en dat het stuk als hamerstuk voor de VV kan worden geagendeerd.	
6.	MEDEDELINGEN - SCHRIFTELIJK	
6.a	Consultatie- WGP-Z- Vrijgave vijftal peilbesluiten voor inspraak Mevrouw <u>Van Woerden</u> zegt dat Reeuwijk West door het peilverschil minder kan profiteren van waterberging op de plassen. Is er een alternatieve oplossing voor het wateroverschot na piekbuien of zal men dit moeten accepteren? Wanneer is er een omslagpunt bereikt? Zijn er al uitkomsten te melden van de ingezette bezinning op functies in het gebied? De heer <u>De Meijer</u> verwijst naar de kanttekening van de portefeuillehouder dat er een betere samenwerking moet komen tussen waterkwaliteit en waterkwantiteit bij peilbesluiten, de discussie over bodemdaling en andere nieuwe opgaven (klimaatverandering etc.). Die opgave dient wat hem betreft in	

VERSLAG	ACTIE
elk peilbesluit nadrukkelijk terug te komen en dus moeten metingen naar de waterkwaliteit per gebied te worden meegenomen in de afwegingen die al dan niet genomen worden in het peilbesluit. De heer <u>Bakker</u> zegt dat de voorstellen grondig zijn voorbereid en besproken, alleen in voorstel dat ter inzage wordt gelegd, wordt het resultaat veel te beknopt afgedaan. De gevraagde nadere toelichting was zeer verhelderend en de VVD stelt voor om die aan de stukken toe te voegen zodat men kan lezen wat er is gebeurd met de opmerkingen uit het vooroverleg. De heer <u>Spendel</u> sluit zich aan bij het voorstel van de heer <u>De Meijer</u>. De fractie stemt in met de ter inzagelegging van de vijf ontwerp-peilbesluiten. In de drooggemaakte Geer- en Kleine Blankaardpolder is een gebiedje veen/grasland met belangentegenstellingen tussen agrarisch en natuur. In hoeverre doorkruist het lopende overleg (zie pagina 8 onder 'risico's') de ter inzagelegging? De golfbaan Bentwoud heeft moeite met de bovenkant van het flexibele peil: de PvdA wil de bespelers adviseren: 'Bespeel de green zoals u dit aantreft'. De heer <u>Langeslag</u> onderschrijft deze laatste oproep. Tevens zou de golfclub zelf ophoging of andere maatregelen kunnen overwegen. De portefeuillehouder vindt het fijn dat het gevraagde overzicht in goede aarde valt maar wil het niet bij de stukken voegen omdat iedereen op de hoogte is gesteld van de afwikkeling van de inbreng van de ingelanden. Hij adviseert de commissieleden om met eigen ogen te zien hoe de afwikkeling van Rijnland wordt beoordeeld op een van de bijeenkomsten die worden belegd. In watergebiedsplannen zal de integrale benadering (waterkwaliteit/kwantiteit met betrekking tot peilbesluiten) worden toegepast hetgeen zal uitwerken op de nemen maatregelen. Mevrouw Desmense zegt dat de plassen nog steeds beschikbaar blijven als buffer voor de polder en dat ook uitwisseling mogelijk blijft (na drie centimeter extra peilstijging). Er is uitgezocht op de polder Reeuwijk West nog aan de normen voldoet en dat is het geval. De polder is door de nieuwe situatie zelfs beter bestand tegen wateroverlast dan voorheen en er is ook geen compensatie voor waterberging noodzakelijk. Die afweging wordt bij elk nieuw peilbesluit gemaakt. Er is nog niet gekeken naar mogelijke omslagpunten als het over theoretische peilvoorstellen gaat die ver in de toekomst liggen en anders moet worden gedacht over de samenhang tussen de twee gebieden. De heer De Wilde zegt dat alle gesprekken met betrekking tot de Geer- en Kleine Blankaardpolder tot tevredenheid zijn afgerond. De vermelding op pagina 8 tussen haakjes zou kunnen vervallen. De heer <u>Langeslag</u> kan daarmee instemmen. <i>Tweede termijn</i> De heer <u>Bakker</u> is het niet eens met de inhoud van het antwoord van de portefeuillehouder. Hij vindt dat als Rijnland het 'van buiten naar binnen werken' serieus wil nemen (hetgeen in de praktijk gebeurt) dit ook publiekelijk moet worden getoond. Het is niet afdoende om alleen maar te zeggen dat er uitvoerig is overlegd zonder aan te geven wat dit overleg heeft opgeleverd en of het effectief was. Dat betreurt de VVD. De heer <u>Langeslag</u> zegt dat het aangeleverde overzicht inzicht geeft in de vele punten die door individuele belanghebbenden zijn ingebracht plus de reactie van Rijnland. Het is slechts een klein onderdeel van een heel pakket. De terugkoppeling wordt al in de gesprekken gegeven naar de betrokkenen en zij krijgen vaak ook veelal achteraf nog te horen wat er met hun opmerkingen is gedaan. De portefeuillehouder vindt dit de juiste wijze van terugkoppelen omdat de betrokkenen geen integraal onderdeel zijn van de datgene dat ter visie wordt gelegd. Voorkomen moet worden dat men gaat reageren op reacties van anderen die al zijn afgedaan en men zodoende beland in een ongewenste cyclus die niets oplevert. De portefeuillehouder is ervan overtuigd dat de algemene voorlichtingsavonden en de tafelgesprekken ruimschoots voldoen aan de terugkoppeling. Bovendien bieden de stukken genoeg inzicht zonder specificatie, hetgeen ook te veel overbodige boekhouding zou vergen wat betreft de ter visielegging. De heer <u>Bakker</u> trekt de zorgvuldigheid geenszins in twijfel, maar blijft van mening dat Rijnland niet bevreesd hoeft te zijn voor reacties op het betreffende overzicht. Rijnland gaat immers zeer goed om met de opmerkingen en de wensen en de problemen die ingelanden hebben en kan daar dus ook open over communiceren. Dat is een andere benadering dan aantonen dat Rijnland deskundig is en zorgvuldig analyseert en onderzoekt. Rijnland is ook zorgvuldig met wensen en problemen van ingelanden en zou daaraan meer aandacht mogen besteden bij de ter inzagelegging. De wijze waarop, is een kwestie van nadere uitwerking. Kortom: de VVD herhaalt de oproep. De heer <u>Langeslag</u> beziet de formulering ten behoeve van volgende procedures. Maar hij wil een groslijst aan een scala opmerkingen voorkomen, mede omdat een deel is gebaseerd op verkeerde beelden gezien het grote risico op nieuwe misverstanden en reacties die van geen toegevoegde waarde zijn en	

VERSLAG		ACTIE
	terugrapportage afdoende is geborgd door de avonden en de keukentafelgesprekken. De <u>voorzitter</u> kan zich voorstellen dat een aanvullend gesprekje tussen de portefeuillehouder en de VVD zinvol zou kunnen zijn.	
6.b	Voortgangsrapportage Nieuwe Driemanspolder – N3MP juni-juli 2018 Het is een voorgesteld besluit ter kennisname, aldus de <u>voorzitter</u> die constateert dat er geen vragen zijn vanuit de commissie. De heer <u>Langeslag</u> meldt dat Rijnland in Noordwijk bezig is met het aanpakken van de grondwaterproblematiek. De oplossing die was bedacht bleek niet te werken en er is inmiddels een nieuw traject ingezet. De VV en de gemeenteraad wordt ter kennisname binnenkort geïnformeerd over de voortgang.	
7	RONDVRAAG Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.	
8	Sluiting Niets meer aan de orde zijnde, sluit de <u>voorzitter</u> de vergadering om 11.59 uur.	